

ELMİ DİSPUT

Müxtəlif xalqların vahid cəmiyyətdə birgəyaşayışı və həmrəyliyi kimi qəbul edilən multikulturalizm, mövcud cəmiyyətin inkişaf və təkamülə aparan vasitəsi olaraq dəyərləndirmək sayəsində xüsusi önəm qazana, mədəniyyət-lərarası dialoqu şərtləndirə bilmişdir. Onun təbliği və təşviqi, siyasi-mə-nəvi zənginliyin əsas göstəricisinə çevrilmişdir.

Məqalədə görkəmli Azərbaycan mütəfəkkiri, şairi Nizami Gəncəvinin yaradıcılığında multikulturalizm ideyaları tədqiq olunur. Araşdırmalar gös-tərir ki, N.Gəncəvinin bütün yaradıcılığında mədəniyyətin, dinin, elmin də-yəri və əhəmiyyəti ön plana çəkilməmişdir. Dahi mütəfəkkir müxtəlif xalqların mədəniyyətlərinin bir-birinə qaynayıb qarışmasının insan həyatında əhə-miyyətli rol oynamasını tərənnüm etmiş, ayrı-ayrı dinlərin insanları dinc ya-naşı yaşamağa, qarşılıqlı yardıma, yaxşı əməllərə çağırmasını təsvir etmiş-dir. Nizami yaradıcılığı Azərbaycanda multikulturalizm ideyalarının qədim tarixə malik olduğunu sübut və təsdiq edən əhəmiyyətli mənbələrdən biridir.

UOT 82.

Məsməxanım Qaziyeva

f.e.d., prof.

Azərbaycan Dillər Universiteti

mgaziyeva@yahoo.com

NİZAMİ GƏNCƏVİ YARADICILIĞINDA MULTİKULTURALİZM

Açar sözlər: *multikulturalizm, tolerantlıq, din, mədəniyyət, dialoq.*

Key words: *multiculturalism, tolerance, religion, culture, dialogue.*

Ключевые слова: *мультикультурализм, толерантность, религия, культура, диалог.*

Multikulturalizmin inkişafı, müəyyən cəmiyyətdə dayanıqlığı, hər şey-dən əvvəl, multukultural şəraitin mövcudluğunu tələb edir. Qədim Qafqaz da belə əlverişli məkanlardan biri olmuş, indi də milli mənzərəsinin rəng-rəngliyi ilə müasir dünyanın çoxmillətli və çoxmədəniyyətli bölgəsi olaraq

tanınır. Multikultural dəyərlərin tarixən Qafqazda geniş yayılması müxtəlif xalqların həyatın fərqli sahələrində əlaqələrindən irəli gəlmişdir. Təmaslı əlaqələr həyat tərzinin, davranışın, adət-ənənələrin transformasiyasına, bir-birinə keçməsinə səbəb olmuşdur. Ayrı-ayrı xalqların həyat tərzindəki rəngarənglik bütün dövrlərdə Hökmdarların, şairlərin, elm sahiblərinin diqqətini cəlb etmişdir. Azərbaycan ədəbiyyatının istər klassik, istərsə də müasir nümunələrində multikulturalizm ideyaları qırmızı xətt kimi keçir. Multikulturalizm ədəbiyyatımızın bütün dövrlərə aid əsərlərində ifadəsini, bədii təsvirini tapmışdır. Azərbaycanın dahi şairi, mütəfəkkiri və filosofu Nizami Gəncəvinin yaradıcılığında da multikulturalizm dəyərləri böyük məhəbbət və rəğbətlə tərənnüm edilmişdir. Böyük mütəfəkkirin “Yeddi gözəl” poeması bu baxımdan xüsusi önəm kəsb edən əsərlərdən biridir. Bəzən belə hesab olunur ki, Nizami yaradıcılığında ədalətli hökmdar axtarışı, adil padşah obrazı yaratmaq ön planda olmuş, digər həyatı məsələlər bununla müqayisədə arxa mövqedə durmuşdur. Lakin bu belə deyildir. Nizami Gəncəvi qələmə aldığı əsərlərində insanı narahat edə biləcək bütün problemləri dərinlikdən işıqlandırmış, onlara aydınlıq gətirməyə çalışmış, bütövlükdə həqiqi insan obrazını yaratmaq istəmişdir. Kimliyindən asılı olmayaraq insan necə olmalı, həyatı boyu nəyə can atmalıdır kimi bir məsələyə aydınlıq gətirmək Nizaminin həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur. “Yeddi gözəl” poeması ədalətli hökmdar surəti yaratmaq, şairin ideal şah arzusunu ifadə etmək üçün yaradılmış əsər deyil, insana yeni – İntibah dövrünün munasibətini əks etdirən bir poemadır. İnsan necədir və necə olmalıdır fikrini geniş planda əks etdirmək Nizaminin daha çox bu əsərdə əsas poetik qayəsi olmuşdur [1, s. 6].

“Yeddi gözəl” poemasının diqqətini cəlb edən cəhətlərindən biri onun insan obrazına münasibəti multikultural dəyərlər prizmasından açmaq imkanlarına söykənir. Tədqiqatçılar bu məsələni qeyd edirlər. Akademik İ.Həbibbəyli “Yeddi gözəl” poemasının multikulturalizm məsələlərindən bəhs edərkən göstərir ki, “əsərdə Çin qızının, Slavyan gözəlinin, Rum qızının, Hind, Xarəzm, Məğrib (Qərb) gözəlinin dilindən deyilmiş hekayətlər də ayrı-ayrı xalqların taleyinin ən maraqlı anları, ibrətamiz hadisələri sanki Azərbaycan nağıllarında olduğu kimi təqdim olunur. Nizami Gəncəvinin “Yeddi gözəl” poeması multikultural dəyərlərin insanın və cəmiyyətin mənəvi zənginliyindəki rolunu, yerini və əhəmiyyətini parlaq şəkildə nümayiş etdirir. “Yeddi gözəl” – müxtəlif xalqların mədəniyyətlərinə hörmət və ehtiramın böyük poeziya çələngidir. Bu əsərdə milli mənsubiyyətindən və dini inancından asılı olmayaraq, ümumiyyətlə insana dərin ehtiram duyğuları ifadə olunmuşdur. İnsanı hər şeydən uca tutmaq ideyası Şərq intibah mədəniyyətinin ən mühüm çağırışıdır” [2].

“Multikulturalizm” termininin ilk dəfə İsvеçrədə ötən əsrin 50-ci illərinin ikinci yarısında işlədilməsi qeyd olunur. Bu ölkədə dörd dildən istifadə olunması və müxtəlif dinlərin nümayəndələrinin birgəyaşayışı əsas götürülmüşdü. 1971-ci ildən Qərb ölkələrində termin fərqli şəkildə izah olunmağa başlanmışdır. Onun çoxmədəniyyətli glikə anlamı aktuallaşmışdır.

Anlayış və onu ifadə edən terminin müasir dövrə aid edilməsi, terminin əsasında duran sözlərin Avropa dillərinə aidliyi, anlayışın fərqli şəkillərdə şərh edilməsi multikultural dəyərlərin Şərqdən Qərbə doğru yayılmasını şübhə altında qoya bilmir. Multikulturalizm ideyalarının ayrı-ayrı xalqların, o cümlədən Azərbaycan xalqının ədəbiyyatında hələ Nizami dövründə yer alması bu məsələyə pozitiv münasibətdə də ölkəmizin tarixən öndə getməsinə təsdiq edir. Fikrimizcə, multikulturalizm fərqli, dilləri, mədəniyyətləri, din və inancları özündə birləşdirir. Bu birləşdirmə və vəhdətdə vacib şərtlərdən biri fərqliliyə tolerant yanaşmanın mövcudluğudur. Nizami Gəncəvinin əsərlərində müxtəlif xalqlara münasibətdə ayırma, birinin digərindən üstünlüyünü qabartma kimi fikirlər yoxdur. Əksinə, müxtəlif mədəniyyətlərin üstün cəhətlərini açmaq, onları yaymaq istəyi tərənnüm olunur.

“Yeddi gözəl” poemasının “Yeddi günbədin tikilməsi. Bəhrəmin yeddi iqlimin qızını istəməsi” hissəsində sarayın yeddi günbədli olmasının milli-mədəni müxtəlifliklə bağlılığı bir də qeyd olunmuşdur. Saray yeddi yurdu, yeddi diyarı və beləliklə də yeddi fərqli mədəniyyəti təmsil edir. Şair yazmışdır:

*“Usta hekayəti düşdü yadına,
Təriflər yazmışdıq əvvəldən ona,
Saray ki, yurduydu o yeddi yarı,
Sanki Ərtəngiydi yeddi diyarın.
Şahın ürəyinə saldı məhəbbət
Ustanın cəkdiyi o yeddi surət.
Qaynadı yeddi yol, qəlbi duruldu,
Ta ki, yeddi kimya özünün oldu”[3].*

Təbii ki, poemada sevgi və məhəbbət motivləri də üstünlük təşkil edir. Bəhrəmin yeddi gözəli bir saraya gətirməsini bilavasitə multikulturalizm meyli kimi birbaşa izah etmək, əsaslandırmaq çətindir. Lakin şahın yeddi müxtəlif xalqı təmsil edən qızların saraya gətirilməsi və onların şərəfinə yeddi günbədin də fərqli rənglərlə, fərqli daşlarla bəzədilməsi faktı milli-mədəni müxtəlifliyi nəzərə çarpdırmaq, diqqət mərkəzinə çəkmək məqsədi daşmışdır. Şah bu yeddi gözəllə ünsiyyəti zamanı onların hekayələrini dinləyir, həyat və dünya hadisələrinə, təbiətə müxtəlif münasibətlər haqqında eşidir.

Bəhramın saraya gətirdiyi birinci gözəl Kəyan nəslindəndir. O, qızı zorla saraya gətirməmişdir. Onun xaqanına elçi də göndərmişdir.

*“Min xəznə yolladı o pərizada,
Tapdı govhəritək govhər dünyada.
Sonra da xaqana elçi gondərdi,
Bir az qorxu gəldi, ümid də verdi.
Xaqandan qız, xəznə və tac istədi,
Bir də yeddi illik xərac istədi” [3].*

Bəhramın sonuncu – yeddinci gözəli Slavyan şahının qızı olmuşdur.

*“Slavyan şahına yazdı kağızı,
İstədi ondan da o dilbər qızı.
Yeddi el şahından bu qayda ilə
Bəhram sahib oldu yeddi gözələ” [3].*

Əsərin adından və yeddi gözəlin yeddi iqlimdən gətirilməsi bir daha təsdiq edir ki, Nizami oxucusunun fərqli ölkələrin mədəniyyəti və həyatı, adət-ənənələri ilə tanış etmək, onlara rəğbət oymaq olmuşdur.

“Yeddi gözəl” poemasında müxtəlif xalqların maddi-mədəniyyətindən, onların özünəməxsus keyfiyyətlərindən də bəhs olunur. Bu cəhət Nizamının başqa əsərləri üçün də xarakterikdir. Nizami Gəncəvi hansı xalqa, hansı mədəniyyətə aid olmasından asılı olmayaraq yaxşını yaxşı kimi dəyərləndirir, ondan istifadə edilməsini təbliğ və təşviq edir.

“Xətayi geyinib, xəta ortənsən” – Xətay – Kitay, Çin. Çinin zərxara geyimləri ən gözəl və qiymətli geyimlər sayılmışdır. Şairin dilində işlənən Xətayi-puş ifadəsi – “Çindən gələn parçalardan tikilən qiymətli libaslar geyən” mənasında işlənmişdir.

“Tam əks-əyarlı nəqdi Gəncədən

Rumi çeşnisiylə parladınca mən...” [3]

Əks-əyarlı – ən təmiz qızıldan duzəldilmiş, üzərində məşhur və qüdrətli şahın əksi həkk edilmiş pul deməkdir. “Rumi çeşnisi” birləşməsi “Vizantiya imperiyalı kimi yüksək əyarlı parlaq qızıl pul” mənasında işlədilmişdir. Şair öz poemalarının əyarının yüksəkliyini qeyd etmək məqsədilə “Rumi çeşnisi” ilə müqayisə aparmışdır. Burada ifadə olunan əsas fikir odur ki, Nizami Gəncədə üç yüksək əyarlı qızıl poemasını yazıb başa çatdırmış və onları şaha ithaf etmişdir.

*“Qara səmur ilə qaranlıq gecə
Burtas pərdəsini örtüdü gizlicə” [3].*

Rusiya çöllərində yaşayan türk qəbilələrindən biri Burtas olmuşdur. Bu qəbilə əsasən ovçuluq və heyvandarlıqla məşğul olmuşdur. Nizaminin dövründə xəzi Azərbaycana burtaslar və ruslar gətirmişlər. Burtasların yorğanları parlaq ağ dələ dərisindən olmuşdur. Burada Nizami həmin dərilərin rəngini gündüzün işığı ilə müqayisə etmişdir.

Nizami Gəncəvi ensiklopedik biliyə malik şəxsiyyət olmuşdur. Onun yaradıcılığında cəmiyyətdə müxtəlif xalqların dinc yanaşı və birgə yaşaması ideyaları ortaya atılmış, ayrı-ayrı mədəniyyətlərin bir-birini inkar etməməsi, əksinə, mədəniyyətlərin, eləcə də dinlərin insanları yaxınlaşdırması ideyası ortaya atılmışdır. Nizami əsərlərində müxtəlif dinlər haqqında məlumat vermiş, bu dinlərin insanları yaxşılığa, dinc yanaşı yaşayışa, dostluğa, qarşılıqlı yardıma çağırıldığını qeyd etmişdir. O, xalqlar arasında etibarlı, dayanıqlı yaxşı münasibətlərin formalaşmasının mümkünliyünü, bir ölkədə yaşayan ayrı-ayrı etnosların bir-birinin mədəniyyətinə hörmət bəsləməsinin vacibliyini, dinlər-arası münasibətlərdə tolerantlığı qəbul və təşviq etmişdir. Poemalarında müxtəlif dinlər haqqında verilən məlumatlar da bu amala xidmət etmişdir.

*“Üsul, firu ilə oldu aşına
Bəxtiyyəşü rəyinə, işü bəxtinə” [3].*

Poemadakı İşü adı İsa peyğəmbəri bildirir. İsanın taxtı günəş kimi göyün dördüncü qatında yerləşmişdir. *Bəxtiyyəşü* VIII əsrdə yaşamış və Abbasilər xilafətinin saray həkimi olmuşdur. Onun şöhrəti hər yerə yayılmışdır.

Körpə Arslan dinin ehkamlarını, şəriətin qanunlarını dəqiq yerinə yetirdiyi üçün İsanın qayğısından məhrum deyil.

*“Zülmət, nur pərdəsi altda heç zaman
Uzaq olmaz eşşək mehri-İsadan” [3].*

Zülmət gecə və işıqlı gündüzün bir-birini əvəz etdiyi aləmdə eşşəyin möhrəsi (belinin fəqərələri) də İsanın mehrin və qayğısından kənar qalmır. Burada İsanın Beytül-Muqəddəsə getdiyi eşşək nəzərdə tutulmuşdur.

*“Sarıydı Musanın danası, əlbət,
Çox verdilər ona, odur ki, qiymət” [3].*

Musanın danası. Tövratdakı “Qızıl dana” nəzərdə tutulmuşdur. Musa peyğəmbər xalqını – yəhudiləri Firon dan xilas edib Misirdən Fələstinə gətirib çıxarmışdır. Onun ummətinin bir hissəsi tövhidi (monoteizmi, tək ilahiliyi) qəbul etməmiş, qızıldan bir dana düzəldib ona büt kimi sitayiş etmişdir. Musa ümmətinin doğru yola, Allahın yoluna qayıtması üçün bu bütü sındıraraq məhv etmişdir.

*“Şəmmas məbədidən çıxıb kənara,
Abbasilər kimi geyinib qara...” [3].*

Şəmmas “günəşə qulluq edən” mənasını verir. Rəvayətə görə, bu şəxs atəşgahı tikən atəşpərəst olmuşdur. Şəmmas məbədi “atəşgah”, “atəşgədə” mənasındadır. Atəşpərəstlər müqəddəs odun alovlandığı bu cür məbədlərdə oda sitayiş etmişlər.

Məhəmməd peyğəmbərin əmisinin adı Abbas olmuşdur. Abbasilər xilafəti onun adı ilə bağlıdır. Bu sülalənin simvolu qara rəng olmuşdur. *Abbasın qara diyarı* – qara günbəd poemada bu mənada işlədilmişdir.

Çağdaş dünyamızda mədəniyyətlərarası dialoqun əhəmiyyəti dönə-dönə qeyd olunsa da, bu sahədə müxtəlif beynəlxalq toplantılar keçirilsə də siyasi proseslər, dünya siyasətində hegemonluq iddiaları daha da artır. Bir sıra ölkələrdə islamofobiya günbəgün genişlənir, dövlət siyasətinə çevrilməyə başlayır. “İslamofobiya” “islam qorxusu” anlamını verir və bir sıra ölkələrdə islam qorxusu ciddi şəkildə təbliğ olunur, Peyğəmbərimizin, dinimizin terror və düşmən obrazı yaradılır. Bunun müqabilində xristian ölkələrinin bir-birinə yardım və dəstəyi gücləndirilir.

Azərbaycan Prezidenti xarici telekanallara verdiyi müsahibələrində dəfələrlə qeyd etmişdir ki, “ermənilər bizim bütün tarixi abidələrimizi, muzeylərimizi, məscidlərimizi dağıtmışlar. Bu gün Ağdam məscidinin, Şuşa məscidinin dağıdılması erməni vəhşiliyinin açıq-aydın sübutudur. Bu, tək-cə Azərbaycanın tarixi irsinə qarşı deyil, eyni zamanda, İslam dəyərlərinə, İslam tarixi irsinə qarşı olan hücumdur”[4].

Ermənistanın Azərbaycan mədəniyyətinə və ümumilikdə islam dəyərlərinə vurduğu ziyan, törətdiyi vəhşilik göz qarşısında olduğu bir zamanda bir sıra ölkələr Azərbaycanın əsrlərlə qoruduğu, mənfur qonşularımızın erməniləşdirməyə cəhd göstərdiyi alban məbədləri ilə bağlı erməni və xristianpərəst mövqedən məsələlər qaldırmağa cəhd göstərirlər. Bəşəriyyətə böyük dahilər vermiş, multikultural və tolerant bir ölkə olan Azərbaycanın haqq səsi yenə də yetərinə eşidilmir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin belə bir dövrdə 2021-ci ili “Nizami Gəncəvi ili” elan etməsi ilə bağlı imzaladığı Sə-

rəncam böyük əhəmiyyət daşıyır. Sərəncamda deyilir: “Nizami Gəncəvi ömrü boyu dövrün mühüm mədəniyyət mərkəzlərindən olan qədim Azərbaycan şəhəri Gəncədə yaşayıb yaradaraq, Yaxın və Orta Şərq fəlsəfi-ictimai və bədii-estetik düşüncə tarixini zənginləşdirən ecazkar söz sənəti incilərini də məhz burada ərsəyə gətirmişdir. Nizami Gəncəvinin geniş şöhrət tapmış “Xəmsə”si dünya poetik-fəlsəfi fikrinin zirvəsində dayanır. Mütəfəkkir şair çox sayda davamçılarından ibarət böyük bir ədəbi məktəbin bünövrəsini qoymuşdur. Nizamının ən məşhur kitabxana və muzeyləri bəzəyən əsərləri Şərq miniatür sənətinin inkişafına da təkan vermişdir. Nizami dühası hər zaman dünya şərqşünaslığının diqqət mərkəzində olmuşdur”[5].

“Nizami ili” Azərbaycanda dahi mütəfəkkirin yaradıcılığının müasir dünyanın çeşidli problemləri müstəvisində dərinədən öyrənilməsi üçün yeni üfüqlər açacaqdır. Hesab edirəm ki, Nizami yaradıcılığında multikulturalizm, tolerantlıq, mədəniyyətlər və dinlərarası dialoq məsələləri daha geniş planda araşdırma və tədqiqat mövzusu olacaqdır. Bu tədqiqatlar Azərbaycan mədəniyyətinin, ədəbiyyatının, Azərbaycan humanizminin dərin və qədim köklərini açıb göstərməkdə, tarixi faktları beynəlxalq səviyyədə yaymaqda mühüm rol oynayacaqdır. Multikulturalizmin Azərbaycan modelinin qədim tarixə malik olması bütün dünyada öz təsdiqini tapmalıdır.

Multikulturalizm və mədəniyyətlərarası dialoq problemi bu gün əsas problemlərdən biridir və onun aktuallığının izahına böyük ehtiyac duyulmur. Multikulturalizm uzun tarixi yol keçmiş fenomenal hadisələrdən, mürəkkəb elmi-fəlsəfi anlayışlardan biridir. Çağdaş dünyada multikulturalizmin əsas səbəbləri qloballaşma və miqrasiya ilə bağlıdır [6]. Multikulturalizm və “kosmopolitizm” anlayışları arasında prinsiplə fərq ondadır ki, onlardan birincisi milli-mədəniyyətin özünəməxsusluğunu qoruyub saxlamağı, digəri isə insanın mədəniyyət seçimində müstəqilliyini, sərbəstliyini müdafiə edir. Multikultural perspektivə görə heç bir siyasi doktorina, eləcə də ideologiya bütün həqiqəti ifadə edə bilməz. Yaxşı cəmiyyət, insanların qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayışı isə müxtəlif mədəniyyətlər arasında dialoqu tələb edir. Azərbaycanın multikulturalizm modeli də insanların dinc yanaşı yaşamasını, mədəniyyətə, adət-ənənələrə qarşılıqlı hörməti, dini və hər cür başqa tolerantlığı özündə birləşdirir. Azərbaycan multikulturalizminin tarixi qədimdir və bu tarix şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrimizdə, Nizami Gəncəvi kimi dünya şöhrətli mütəfəkkirlərimizin yaradıcılığında dərin izlərini qoymuşdur. Bizim işimiz həmin izləri, Azərbaycanda multikulturalizm ideyalarının qaynaqlarını açıb bütün dünyaya yaymaq olmalıdır.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. Yusifli, X. Nağıllar aləmi və həyat həqiqətləri//Gəncəvi N. Yeddi gözəl. – Bakı, – Lider, –2004, s. 4-15
2. Həbibbəyli, İ. Multikulturalizm yollarında: ədəbi-tarixi ənənələr və müasir dövr// “Azərbaycan” qəzeti. 10 yanvar 2017-ci il.
3. Gəncəvi, N. Yeddi gözəl. – Bakı, Lider, – 2004, – 336s. Elektron mənbə: ebooks.az>book_W72htTJH.html
4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Əl-Cəzirə televiziyasına müsahibəsi// <https://baku.ws/politics/23089>.
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci ilin “Nizami Gəncəvi İli” elan edilməsi haqqında Sərəncamı// <https://qaynarinfo.az/az/2021-ci-il-nizami-gencevi-ili-elan-olundu-serencam>.
6. Peter Kivisto, Multiculturalism in Global Society, Blackwell Publishing. – 2002.

Məsməxanım Qaziyeva

Summary

The idea of multiculturalism in Nizami Ganjavi creativity

The article deals with the ideas of multiculturalism in the works of the prominent Azerbaijani thinker and poet Nizami Ganjavi. Studies show that the value and importance of culture, religion and science throughout the poet's work came to the fore. Analysis of the works of Nizami reveals that is also **reflected** through the poems. The brilliant thinker glorified the important role of intercultural communication of different social groups, called on people of different religions to live peacefully, to help each other, to do good deeds. Nizami's creativity is one of the important literary and artistic sources proving and confirming that the ideas of multiculturalism in Azerbaijan have an ancient history.

Масьмаханум Казиева

Резюме

Идеи мультикультурализма в творчестве Низами Гянджеви

В статье рассматриваются идеи мультикультурализма в творчестве видного азербайджанского мыслителя и поэта Низами Гянджеви. Исследования показывают, что ценность и важность культуры, религии и науки на протяжении всего творчества поэта выдвигались на первый план. Безусловно, это нашло свое отражение в произведениях. Гениальный мыслитель прославлял важную роль смешения культур разных народов в жизни человека, призывал людей разных религий жить мирно, к взаимопомощи, творению добрых дел. Творчество Низами является одним из важных источников, доказывающих и подтверждающих, что идеи мультикультурализма в Азербайджане имеют древнюю историю.